

19E EEUWSE VONDELINGEN KREGEN RARE NAMEN

VONDELINGEN

Vondeling: gevonden kind; kind dat door (één van) de ouders ergens wordt neergelegd in de hoop dat het door iemand wordt opgenomen en wordt grootgebracht (van Dale). Wie legde zijn kind te vondeling? Slachtoffers van al dan niet chronische verpaupering, honger, ziekte en te grote kinderlast; bedrogen meisjes; prostituees of vrouwen die een losbandig leven leidden.

Het probleem van de vondelingen is wellicht zo oud als de mens, al heeft het zeker groter vormen aangenomen sedert de mens zo'n 10.000 jaar geleden sedentair is geworden. In de Karolingische tijd, maar ook later nog en dat tot in de 18e eeuw, kwamen ongewenste kinderen vaak door verstikking om het leven omdat ze in het bed van de ouders sliepen. Een vorm van kindermoord die door de kerk werd afgekeurd en veroordeeld, maar toch op grote schaal gebeurde omdat de bevolking er moreel gezien neutraal tegenover stond. In de 19e eeuw waren er in Oost-Vlaanderen nog zo'n 200 gevallen van kindermoord (Hof van Assisen): de meeste slachtoffers waren pas geboren, de meeste daderessen waren ongehuwde moeders, dienstmeiden of werkzaam in de textielsector. Het verstoten van kinderen is in de Middeleeuwen nooit zo massaal geweest als in de Nieuwe Tijden, bovendien waren het vooral vrouwelijke baby's die er het slachtoffer van werden. De jongens waren dus al bij de geboorte lichtelijk in het voordeel. De kinderen werden in de steden bij voorkeur neergelegd op plaatsen waar veel mensen passeerden. Vanaf de Middelen-

eeuwen gebeurde dat in portalen van kerken, op de stoep van huizen van goede burgers, bordelen of op andere plaatsen waar de moeder dacht dat haar kind snel zou worden gevonden en bij voorkeur liefdevol zou worden gevoed, verzorgd en opgevoed. Helaas was dat een grote misrekening: een kind verstoten betekende juist zijn kans om vroeg te sterven vergroten. Niet meer of niet minder dan een uitgestelde kindermoord. Gewoonlijk was het in de Middeleeuwen het gasthuis en later de Armen Kamer van de stad die zich over de kinderen ontfermde.

In de 19e eeuw werden in Gent 7.181 kinderen te vondeling gelegd. Ongeveer 4.000 van die kinderen werden in de rol gevonden.

NAPOLEON DECRETEERT: ROLLEN

Toen de Zuidelijke Nederlanden op het einde van de 18e eeuw bij Frankrijk werden ingelijfd verordende Napoleon (19 januari 1811) dat iedere grote gemeente - in België waren er acht - over een "rolle" ("un tour") moest beschikken. (Sedert 1810 werd kindermoord altijd met de dood bestraft, maar deze wet werd in 1867 aangepast.) De rol of schuif of sluis of kleppe, een trommel die aan de ene kant gesloten en aan de andere kant open was, was een systeem dat op een verticale as draaide en in de buitenmuur van het Vondelingenhuis werd ingewerkt. De vondeling werd in de rolle gelegd, die dan met een halve slag werd gedraaid, zodat het kind, nadat de moeder de bel had geluid en was weggelopen, aan de binnenkant werd opgemerkt.

Op die manier wilde men vermijden dat vondelingen op verlaten plaatsen sterven... maar tegelijk had Napoleon een militaire bijbedoeling: schuifjongens werden op hun twaalfde jaar ter beschikking gesteld van de nationale vloot en de meisjes werden geleerd gewonden te verzorgen. "Les enfants de la patrie" konden aldus goede diensten bewijzen... en Napoleon zou in de toekomst over kosteloze mankracht voor zijn veldtochten kunnen beschikken.

HET GENTSE ROLLEKEN

Het Gentse Rolleken werd in 1820, samen met dat van Antwerpen, Bergen en Leuven, geopend. Het bevond zich in het pand nummer 11 met de korfboogpoort op de Oude Schaapmarkt, de vroegere Sint-Jansdreef, waar de achterin liggende gebouwen lagen van het Godshuis van Sint-Jan-ten Dullen (sinds 1866 protestantse St.-John's Church) tegenover de Sint-Jacobskerk. Omdat er in West-Vlaanderen geen schuif bestond en omdat de Gentse rol langer geopend is gebleven dan in andere steden, kwam men zelfs uit Noord-Frankrijk en Zeeuws-Vlaanderen naar Gent om kinderen te vondeling te leggen... en de Gentse stadskas moest de kosten dragen. Zowel wegens morele (ook in de literatuur) als financiële bezwaren werd de Gentse rol in 1863 afgeschaft, na-

dat dat in andere steden reeds eerder was gebeurd: Brussel in 1857, Leuven 1859 en Antwerpen 1860. Moeders en kinderen kregen voortaan een vorm van bijstand.

Tot in 1978 deed het pand nog dienst als Stedelijk Huis van Bewaring of Rolleken (stedelijke gevangenis) en werden er mensen opgesloten bij politiematregel of wegens landloperij, evenals behoeftigen of indigenten die om nachtvverblijf verzochten. In 1950 brachten in totaal 1.971 gedetineerden er de nacht door, in 1960 waren dat er 1.634. En niet te vergeten: oudere Gentenaars beweerden steevast dat niemand een echte Gentenaar kon worden genoemd als hij niet minstens één nacht in het Rolleken had doorgebracht.

DE RARE NAMEN VAN DE VONDELINGEN

Vondelingen, zowel die op straat als in de Rolle werden gevonden, kregen nooit gewone namen als De Bruyne, Janssens of Van De Velde. Men gaf de vondelingen namen die, om verwarring met of mogelijke verwijzingen naar bestaande families te vermijden, verwezen naar de vindplaats, het tijdstip van de vondst, een vertedering voor het kindje, naar een of andere bijzonderheid of een merkwaardig herkenningsteken, naar al dan niet exotische aardrijkskundige namen of actualiteit.

De namen van de “rollekinderen” waren vaak nog merkwaardiger en totaal fantaisistisch, al werd volgens de opeenvolging van het vinden de volgorde van de letters van het alfabet gevolgd.

Enkele merkwaardige namen in het begin van de 19e eeuw:

Ambrosius DEN EERSTEN

Gevonden op 20 februari 1820. De eerste vondeling die te Gent om 19 u in de rolle van het Vondelingenhuis werd gelegd. Hij leek twee dagen oud. In zijn bunsel werd bovendien een driehoekig stuk karton gevonden waarop stond dat men hoopte het kind te komen terughalen zodra men geld zou hebben... en dat het grote honger had.

Eugénie AMERIQUE

Gevonden op 27 juni 1803. Toen een luitenant van de 54e brigade om 22 u door de Eglantierstraat passeerde, hoorde hij geschrei en vond een kind op de stoep van de herberg “Les Etats d’Amérique”.

Séraphine ANDOUZE

Gevonden op 4 januari 1804 (4 nivôse de l’an douze de la République). Een kind van het vrouwelijk geslacht, pas geboren, om 21 u gevonden op de stoep van een huis in het Huidevetterken. Séraphine overleed op 19 december 1804.

Félix BASSEPORTE

Gevonden op 5 september 1808. Het kind van twee dagen oud lag op de stoep

van de woning Jean Depaepe, 70 jaar, handelaar, wonende in de Onderstraat (rue Basse). Félix verbleef bij François Van Geele in de Onderstraat, in de kelder van Madame Nobele, à 87 Fr. per jaar (wat nog geen 25 centiemmen per dag betekende).

Augustin CONFSSIONAL

Gevonden op 12 december 1804. Toen Marie Brendenmeersch, kantwerkster, wonende Groot Meerhem, 's morgens om 6 u naar de eerste mis ging in de Sint-Stefanuskerk, heeft ze in een biechtstoel (=confessional) een kind zien liggen. Ze heeft het meegenomen en bij mevrouw Jeanne Hanssen in Groot Meerhem gebracht. Augustin overleed op 22 december 1807.

Augustin CRIST

Gevonden op 11 april 1809. Om 20 u 's avonds gevonden op de stoep van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen op de Linnenmarkt. Het kind had een papiertje bij zich waarop stond: "Dese jongen is gedoopt soo voor de wet als in de kerke, synen naem is Augustinus Josephus Criest". Augustin overleed op 24 juni 1810.

Jeanne Ghislaine CROMSTEGE

Gevonden op 16 oktober 1809. Een 47-jarige onderwijzer vond het pas geboren kind in het portaal van de kroeg of nachtclub "Le Roi d'Espagne" in de Cromsteeg. Het had een papiertje bij zich waarop stond: "Het is gedoopt". De Cromsteeg, de huidige rechtgetrokken Sint-Niklaasstraat, was in de 19e eeuw een beruchte hoerenstraat.

Benoit DE BRUYLOF

Gevonden op 11 juli 1808. Marie Josephe Charlotte de Villers, 33 jaar, heeft het kind gevonden in het portaal van haar kroeg "Het Bruylof" in de Nodenaysteeg. Ook dat steegje, net zoals alle steegjes van de Veldstraat, had tot aan de Eerste Wereldoorlog een kwalijke reputatie. Voor Benoit werd onderhoudsgeld betaald en werden kleren gegeven tot in 1817. Hij overleed te Wetteren bij Lieven Pottier.

Isidoor ENGELENSCHILT

Gevonden op 18 december 1817. Lag om 20 u 's avonds in het portaal van de herberg "Les Armes d'Angleterre". Isidoor woonde later in de Netstraat, hij was twee keer gehuwd, hovenier van beroep en overleed te Gent op 28 april 1891.

Marie Françoise GLAÇON

Gevonden op 27 december 1808. Pas geboren kind gevonden op het pad naar het huis van Pierre Hermans in de Waegenaerstraat. Waarschijnlijk zag het kind er door de kou als een ijspegel of ijsblokje uit.

Cornelis HOEPEL en Albertus RAECKE

Gevonden op 16 oktober 1820. Beide kinderen, pas geboren, lagen op 20 u 's avonds samen in de Rolle.

Pieter HOOGSTRAETE

Gevonden op 22 januari 1820. Het kind dat 6 dagen oud leek te zijn, lag 's avonds om 20.30 u "op de zulle van het huis van mijnheer De Moerloose staande op de Hoogstraete".

Kinderen, genoemd naar de straat waarin ze werden gevonden, komen heel vaak voor.

Auguste LANTERNE

Gevonden op 17 mei 1814. Catherine De Kempeneere, 34 jaar, echtgenote van Jan Verbeke, herbergier van "A la Lanterne Verte" in de Cataloniëstraat vond het kind op 22 u in het portaal van haar woning.

Napoléon L'INTREPIDE

Gevonden op 9 april 1808. Door Jean Baptiste Ranson, conciërge, om 20.30 u gevonden op de stoep van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen op de Linnenmarkt. Het kind had een papiertje bij zich waarop stond: "Dese kend heft syn hylligen doopt tontfangen". De vinder of één van de getuigen bij de aangifte moet een grote bewondering hebben gehad voor Napoleon de Onverschrokkenene. Napoléon overleed op 8 juni 1808 bij zijn voedster in de IJkstraat.

Geneviève L'OBSCURITÉ

Gevonden op 21 oktober 1816. Jacques Morel, 42 jaar, schoenmaker, wonende in de Donkerstraat (rue de l'Obscurité) heeft het kind gevonden om 6 u 's morgens op de stoep van een woning in dezelfde straat...

Marie Caroline MEIRRET

Gevonden op 4 september 1808. Pierre Jean Hertrickx, 41 jaar, muzikant, wonende in de Meire, heeft het kind gevonden op de trappen van het huis nr. 329 in de Meire. Marie Caroline verbleef te Wetteren bij André Braekman à 87f Fr per jaar.

Edouard TOUSSAINT

Gevonden op 1 november 1807. Gevonden om 19 u 's avonds door de conciërge op de stoep van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen. "Sur l'enfant la moitié d'un image en parchemin coupé avec une pointe dans le milieu représentant le buste de la Vierge et de l'Enfant Jesus dans ses bras, un cordonnet blanc se trouve passé dans l'un des coins de l'image, le deux bouts noués ensembles comme pour la suspendre, sur le revers de l'image se trouve écrit se qui suit: "Dit kind is gedoopt Edouard versoeke d'heeren van d'hospicie hand aen te slaen, Gent den Eersten November 1800 seven." Edouard overleed op 20 maart 1815.

Léon VAN DEN AEP

Gevonden op 13 april 1809. Het kind leek 8 dagen oud en lag in het portaal van café "Le Singe d'Or" in Nieuwland. Léon overleed op 13 mei 1809.

Séraphine VERKELDEREN

Gevonden op 27 december 1804. Séraphine D'Hont, 19 jaar, dienstster, wonende in de Garensteeg, heeft het kind, dat 3 dagen oud leek, gevonden bij de ingang van de kelder waarin ze woonde.

Victor Napoléon WAGRAM

Gevonden op 23 juli 1809. Gevonden om 21 u op de stoep van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen. Het kind leek 8 dagen oud. Inspiratie voor de naam: op 5-6 juli had Napoleon de Oostenrijkers verslagen te Wagram.

Jean Joseph WITTESULLE

Gevonden 22 oktober 1806. Philippine Van de Velde, 51 jaar, wonende op de Voormuide vertelde dat er aan de deur werd gebeld... en toen ze ging open doen lag er op de stoep een kindje. Het had een rood-blauw-wit geruite zakdoek onder zijn hoofdje en op een hoek was de letter T genaaid met witte draad.

Ook Victoire Boule de Neige (1806) en Fortunatis Overvloed (1836) waren mooie vondsten. Andere namen daarentegen zoals Dronckaert, Hazemont, Luiwijf, Worm of Verdacht waren ronduit kleinerend, denigrerend of beledigend voor het kind.

ELEONORA YNT: DE LAATSTE VONDELINGE IN DE ROLLE

Het allerlaatste kindje dat in de Gentse Rolle werd gelegd, was Eleonora Ynt, die op 5 juni 1863 om 22.45 u door de toenmalige voedster, Dorothea Heyse, werd gevonden. Het kindje scheen drie dagen oud te zijn. Eleonora Ynt overleed, amper 14 dagen oud, op 16 juni 1863 om 1 u in de namiddag in de Sint-Jansdreef. Op 7 juni werd de schuif dicht gemetseld.

Na de afschaffing van de rolle nam het aantal vondelingen sterk af. Enkele redenen: het te vondeling leggen was opnieuw een strafbaar feit geworden: denataliteit, minder morele en sociale druk op ongehuwde moeders; betere sociale voorzieningen en voedsterdiensten; op het einde van de 19e eeuw kwam er een betrouwbaar condoom op de markt.

DE KLEDIJ VAN DE VONDELINGEN

Al de kinderen die in de rol werden gelegd, werden in 1850 toevertrouwd aan Francisca Helderweert, 30 jaar, voedster, die in de Sint-Jansdreef woonde. Bij de aangifte werd samen met twee getuigen een gedetailleerde inventaris opge-

maakt en men beschreef het uiterlijk en al de kleren waarin het kind gewikkeld was. Voorbeeld:

“Een kind van het mannelijk geslacht, schijnende nieuw geboren te zijn, gekleed met een katoenen hemdken, eenen witten katoenen halsdoek met gele vlekken, een witte katoenen ondermuts, een witte katoenen bovenmuts met roode en bruyne bloemeken, eenen zwarten siamoisen (stof uit zijde en katoen, waarvan het gebruik in Frankrijk werd ingevoerd door de afgezanten van de koning van Siam, onder de regering van Lodewijk XIV) hoofddoek, gebunseld in eenen witten katoenen doek met gele vlekken.”

Al die gegevens, evenals het uur waarop het kind was gevonden, werden in een register geschreven onder de naam die aan het kind werd gegeven, waarna de vondeling naar de Commissie der Centrale Hospices werd gebracht, waar voedsters (meestal vrouwen uit de omgeving die zelf ook een zuigeling hadden), tegen betaling, meermaals per dag de kinderen de borst kwamen geven. Tegelijk werd alles in het werk gesteld om het kind zo snel mogelijk te laten dopen, want het gebeurde heel vaak dat het kind al na enkele dagen stierf.

Wat eveneens veel aandacht verdiende en nauwkeurig werd bewaard was het “identificatiebewijs” dat heel veel kinderen bij zich hadden: soms een geschreven papiertje, meestal een halve speelkaart of heiligenprentje dat op de kleertjes werd gespeld of in de kleding van de vondeling werd gestopt en waarvan de moeder de andere helft bij zich hield, het enige bewijs dat het kind van haar was als ze het later eventueel terug wou ophalen.

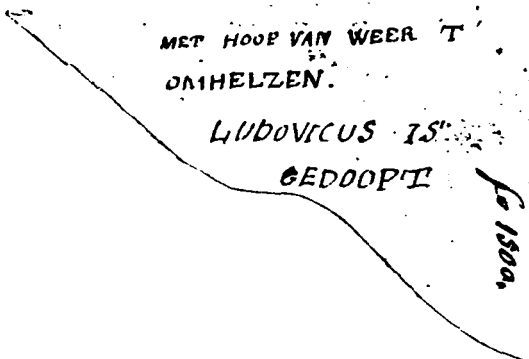

Josephine NIEUWAER

Gevonden op 31 december 1817 op de openbare weg in de Conduitsteeg.

De geboortedatum stond op de achterkant van de halve kaart.

Gent 25 augustus 1817 - Vinderhoute, Bierstal, bij Ange Vermeulen, 21 april 1819

Ludovicus WELGESINT

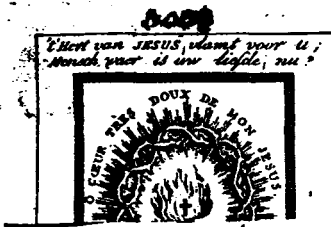
Gevonden in de rolle.

Gent 13 juli 1820 - 10 augustus 1820

DOCUMENTEN GEVONDEN BIJ DE VONDELINGEN

Dit kind is geboren den 22 januarij 1821
 Invoegend ten 9 uren en gedoopt in de angustijne
 kerke en op het Staec kryd ten boeken gestelt
 en is genaemt leopoldus franciscus Moreeuw
 de moeder Caroline grandjeu Moreeuw den pete
 pieter potelbergh de meter coleta kuyser
 Gedoopt den 22 Jan 1821

Leopold Frans MOREEUW
 Gevonden in de rolle.
 Gent 22 januari 1821 - 14 februari 1821

3038
 dit kind die is gedoopt in
 de kerke van den heyligere
 nicolaus den 15 mei 1832
 den naem die is Jacobus leopoldus
 van peteghem soon van
Pauline van peteghem den
 peter Jacobus sabbatini en
 meter philippine vorte

Jacobus Leopoldus VANPETEGHEM
 Gevonden in de rolle.
 Gent 15 mei 1832 - 21 juni 1832

1817
1818
1819
1820

1224

Josephine Nieuwjaer

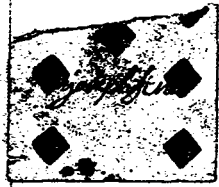
Le 1. Janvier 1818 a été rassemblée Commission des pauvres (salle de la Kille) D. Jans, Godefridus P. Nieuwjaer, Enfant de famille traquée à Gand le 31. Août 1817. à g. h. h. C. Van der Meer, sur l'ab. Noye publique rec. Du Conduit Chanson Du Centre.

Le 2. a été l'infant paraissant âgé de 2. mois dans les maillots avec la traquée sur les bras ou était écrit le nom de Godefridus, sur le dos de la chemise écrit sur le 25. août 1817.

Plus de vingt autres D. Chouard, dans l'annuaire de l'Etat à Carroing blanc et bleu, un bonnet de laine noir garni de dentelles fines, un maillots de laine bleue avec le dessin d'un bonnet de laine (pied) l'expedition chez Jaquet haerend. à Linné et Marten, Epuyenhoek.

Le 6. Août 1818. payé 6/8. au nom de l'Etat le 6. Août 1818.	1	80.
Le 27. mars 1818. payé 2/4. le 27. Mars 1818.	8	14
Le 25. Juin 1818. payé le terme l'Etat dans l'Etat 1818.	9	78
Le 25. Juin 1818. payé le terme l'Etat dans l'Etat 1818.	9	78
Ch. 2. Anje Remonten. à Venderhout. p. Brabant.		
Le 24. Mars 1818. payé l'Etat dans l'Etat 1818.	9	78
Le 27. Mars 1819. payé l'Etat dans l'Etat 1819.	8	96
Le 21. Août 1819. payé 2/4. le 21. Août 1819.	2	8

L'Infant C. de l'Etat est né le 21. Août 1819

DE UITBESTEDING

Het onderhoud van de vondelingen kwam voor de helft ten laste van de gemeente en voor de andere helft ten laste van de provincie. Vondelingen werden bij een voedster geplaatst. Een deel van die kinderen in Gent zelf, het overgrote deel op het platteland, meestal bij arbeiders of kleine boeren, kroostrijke gezinnen, mensen die nood hadden aan een aanvullend inkomen.

Zij verdienden met de opvoeding van de zuigeling van het Vondelingenhuis ongeveer een half dagloon. De vergoedingen die de voedsters per trimester ontvingen waren niet wettelijk vastgelegd en konden grote verschillen vertonen naargelang de gemeente en de periode. De vergoeding verminderde bovendien naarmate het kind ouder werd, omdat men van mening was dat vanaf een bepaalde leeftijd het kind kon werken en bijgevolg iets verdienen. In het begin van de 19e eeuw werden na hun twaalfde jaar geen uitkeringen meer verstrekt: later werd die leeftijd opgetrokken tot 16; 18 en zelfs 20 jaar.

In 1818 betaalde de stad aan zo'n arbeidersgezin voor een zuigeling 9 florin 78 cent (omgerekend ongeveer 1.900 BEF in 2001); in 1842 was dat 19,48 BEF per trimester.

DE WAARDE VAN 1 BEF IN DE 19E EEUW IS NU:

19e eeuw	2001	
1830	189 BEF	
1840	183	
1850	199	
1860	175	
1870	173	
1880	177	
1890	195	(Bron: Nationale Bank van België)

1850: CIJFERS VAN EEN WILLEKEURIG GEKOZEN JAAR

Om een gedetailleerde inventaris te kunnen opmaken, hebben we van een willekeurig gekozen jaar, 1850, alle gegevens genoteerd die betrekking hebben op geboorte, huwelijk en overlijden.

a. Geboorten. In 1850 werden te Gent 3.760 kinderen geboren, met inbegrip van 632 of 17% natuurlijke kinderen. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen was 25,9 jaar. De oudste moeder, een dagloonster, was 48 jaar. De jongste, een meisje "zonder bedrijf", was 16 jaar. De beroepen van de grootste groepen van deze ongehuwde moeders waren dienstmeiden, fabrieksarbeidsters, naaisters, dagloonsters, kantwerksters en vrouwen zonder bedrijf. Gering in aantal waren de winkeliersters, hoveniersters en herbergiersters. Opvallend: op één

koopvrouw en één particuliere na, werden er nooit vrouwen uit de betere klassen geregistreerd.

In de tweede helft van de 17e en in de 18e eeuw was er nog maar zelden sprake van voorhuwelijkse betrekkingen (invloed van het Concilie van Trente), maar in de 19e eeuw werden alle bestaande normen over boord gegooid: één derde van alle eerste geboorten waren voor het huwelijk geconcipieerd en in de tweede helft van de eeuw trad nog slechts de helft van de meisjes als maagd in het huwelijk, meer zelfs, veelal waren ze reeds maandenlang zwanger wanneer ze huwden.

In het totaal aantal geboorten van 1850 zijn ook de 99 vondelingen inbegrepen. 98 ervan werden in de Rolle aangetroffen; slechts eentje, Clotildis Jovial, pas geboren, werd op 7 april om 22.30 u gevonden nabij de Sint-Jansbrug.

Sinds het midden van de jaren veertig kregen de rollekinderen namen volgens de opeenvolging van de letters van het alfabet en die reeks werd tientallen jaren telkens hernomen. Voorbeeld: Van 12 juni tot 25 november 1850 werden er 25 kinderen in de rolle gelegd. Hun namen: Joannes Arpen, Eufrasia Besorg, Clara Charol, Christina Delleem, Andreas Evraer, Ignatius Fynbaer, Justinus Gering, Bernardus Hermal, Maria Inland, Joannes Kerkhem, Michaël Lenaert, Franciscus Mijndes, Leopold Noeming, Philippus Opdijk, Crispinus Palerma, Adolphe Quadraet, Philothea Ruward, Columba Sikkell, Julia Tuy-mel, Stanislas Uythof, Regina Vrizer, Livinus Wyssel, Alfonsus Xander, Joannes Ykman, Pelagia Zinriek. Op 26 november werd gestart met een nieuwe reeks en de eerste naam was Catharina Anans.

b. Huwelijken. In 1850 werden te Gent 1.101 huwelijken gesloten.

c. Overlijden. In 1850 overleden te Gent 3.219 mensen.

Dat de kindersterfte in de 19e eeuw enorm hoog lag, is algemeen bekend. We hebben het voor 1850 toch eens heel precies uitgerekend voor kinderen tot en met 20 jaar.

- kinderen minder dan één maand oud	: 144 overleden
- kinderen van 1 maand tot 1 jaar oud	: 552
- kinderen van 1 tot 5 jaar oud	: 490
- kinderen van 5 tot 10 jaar oud	: 83
- kinderen van 10 tot 20 jaar oud	: 119

Dat maakt samen 1.388 of ruim 44% van het totaal aantal overledenen, een percentage dat nog met een paar eenheden moet worden verhoogd, want de doodgeboren kinderen, van wie wel een akte werd opgemaakt en die dus in het totaal zijn meegerekend, hebben we niet afzonderlijk geteld. Het zijn er een paar honderd.

Opvallend is wel dat vele namen van de vondelingen al na enkele dagen, weken of maanden in de registers van overlijden terugkeren. De kinderen waren

over het algemeen zo zwak en hun gezondheidstoestand was zo slecht dat een zeer hoog percentage, sommige jaren meer dan 80% het niet overleefde. De oudste overledene van 1850 was Francisca D'Huyvetter. Ze was geboren te Gent en overleed er op 17 juni. Ze was precies geteld 101 jaar, 9 maanden en 6 dagen oud. Ze woonde op het Sint-Michielsplein.

JONGENS- EN MEISJESWEESHUIS

De Gentse weesjongens, ook Kulders of Blauwe jongens genaamd, werden tot 1873 ondergebracht in een deel van het Geraard de Duivelsteen en een school op het Bisdomplein (thans Nationale Bank). In 1869 werd door de architect A. Pauli begonnen met een nieuw complex op gronden van de Bijloke op de Martelaarslaan. Het gebouw was voltooid in 1873.

De gebouwen werden in 1947 verwoest door een hevige brand en in 1951 gedeeltelijk gerestaureerd. In 1958 werd begonnen met een volledig nieuw tehuis op de terreinen van de oude schieting achter de vroegere gebouwen.

In de Rode Lijvekensstraat werd in de 14e eeuw door de zusters Magdalenen of Penitenten of Fille-Dieusen een klooster en godshuis gesticht voor boetvaardige zondaressen. Het klooster werd afgeschaft in 1588 en werd eigendom van de jezuïten. Van 1751 af was het een weeshuis, de Rode Lijvekensschool, naar de kledij van de weeskinderen die er door de zusters Maricollen werden onderricht in kantwerk. Van 1864 af werden de meisjes weeskinderen bestuurd door leken onder toezicht van de Commissie der Burgerlijke Godshuizen.

Een weeskind of kulder kostte de stad per dag in 1850: 0,78 F; in 1860: 0,86 F; in 1870: 1,11 F; in 1880: 1,24 F; in 1890: 1,06 F, in 1900: 1,24 F.

Een vondeling kostte de stad per dag in 1850: 0,29 F; in 1860: 0,31 F; in 1870: 0,30 F; in 1880: 0,75 F; in 1890: 1,00 F.

2000: ELEKTRONISCH VONDELINGENLUIK

Alhoewel een kind te vondeling leggen een misdrijf is, werd op initiatief van de vzw Moeders voor Moeders op 27 september 2000 te Borgerhout het elektronisch vondelingenluik ingevoerd onder de welluidende naam "Moeders Mozes Mandje". Eerder dit jaar werd in Hamburg reeds een gelijkaardig vondelingenluik geïnstalleerd. De vondelingenkamer is zo ingericht dat ze dag en nacht toegankelijk is en de moeder kan haar boreling in alle anonimiteit in een bedje leggen, waarna het kind naar een ziekenhuis wordt gebracht voor medisch onderzoek. Als de wettelijke wachttijd verstreken is, kan het kindje voor adoptie worden aangeboden. De initiatiefmemers hopen vooral tienermeisjes te bereiken, die vaak geen andere uitweg zien dan hun kindje ergens achter te laten (Kind en Gezin schat het aantal vondelingen op tien à twintig per jaar).

Daniël VAN RYSSSEL